

SPARTACUS

WEEKBLAD VAN DE COMMUNISTENBOND „SPARTACUS“

Redacteur:
R. HULSMAN

Proletariërs aller landen, verenigt UI

Red. en Adm.:
postbus 7046 te Amsterdam-Zuid II.
Alle gelden naar Uitgeverij „De Vlam“
postgiro 168797 te Amsterdam

STRIJDENDE ARBEIDERSKLASSE VEROVERT DE TOEKOMST

Twee jaar na het einde van de eerste wereldoorlog zagen de revolutionairen het ontstaan van een communistische samenleving in het nabije verschiets. Nu, ruim vijftig jaar later, twee jaar na het einde van de tweede wereldoorlog, lijkt het alsof we nergens de schemering van een nieuwe dageraad voor de mensheid kunnen ontdekken.

Integendeel. Gedurende de oorlog leefde de klassenstrijd-gedachte bij nog maar zeer weinigen. In de verzetsbeweging werkten mensen uit alle milieus en richtingen samen en men koesterde de illusie, dat die eenheid ook na de oorlog zou blijven voortbestaan. De klassentegenstellingen schenen overbrugd. Allerwegen voelde men de behoefte aan een nieuwe samenleving, men dacht deze te kunnen vestigen op grond van de verdraagzaamheid en de verzoening der klassen. Aan een volledige omverwerping der bezitsverhoudingen, die de grondslag zouden moeten vormen voor een klassenloze maatschappij, dacht men niet. Zeker niet in dien zin, dat het bezit aan productiemiddelen zou moeten overgaan in handen van de werkende bevolking zelf.

Nu, terugblikkend op het afgelopen jaar, terugkijkend op een wereld waarin de mensen dit jaar hebben geleefd, dan ziet het er nog steeds niet naar uit, alsof er enige hoop zou zijn op een samenleving zonder uitbuiting en onderdrukking.

Overal op de wereld wordt het levenspeil van de massa omlaaggedrukt. In Europa hokken de mensen tussen ruïnes en woonpakhuisen ploeteren en zwoegen van de ene dag op de andere te kunnen leven in zorgen om kleding schoeisel, huisraad, de allernodigste levensmiddelen. Terwijl men nog niet over het leed van de afgelopen oorlog heen is, vertrekken reeds weer jonge mensen geuniformeerd en bewapend naar vreemde landstrekken om te vechten. Hollanders naar Indonesië, Fransen naar Indochina, Vochten Engelsen in Griekenland, Russen in Perzië en Mandsjoerije, staan Amerikaanse soldaten in China.

Hoop en verwachtingen zijn de bodem in geslagen. Beloften door de bezittende

klassen tijdens de oorlog gedaan, zijn niet gehouden. De prijzen stijgen, de lonen worden niet verhoogd, het arbeidstempo wordt opgevoerd. Men spreekt overal van wederopbouw. Niet de wederopbouw, die men beloofd had, die de bevolking nodig heeft. Geen herstel van woningen op grote schaal, geen voldoende huisraad, textiel, levensmiddelen, maar wederopbouw van leger en vloot.

Milliarden worden uitgegeven voor het militaire apparaat, en nogmaals miljarden voor de verbeteringen en aanmaak van atoombomben voor een volgende oorlog..... En de grote massa ontbeert. Men beloofde een duurzame vrede, maandenlange vredesconferenties werden gehouden. Uit de krantenverslagen kon iedereen lezen, dat daar weer om belangen werd gevochten, machtsposities werden veroverd. Machtsposities van het kapitaal. En ondertussen werden op de gehele wereld jonge mensen gedruild en afgericht voor een nieuwe slachting. Britse en Amerikaanse staatslieden bezochten Europeesche landen, de pers vuurde de massa aan om geestdriftig te zijn, om generaals en staatslieden toe te juichen, onze bevrijders heette het. Maar tevens werd ons verteld, dat we in een toekomstige wereldoorlog ingeschakeld zouden worden in het westelijke blok.

Aan de andere kant van het gordijn worden arbeiders ingeschakeld in een oostelijk blok.....

Het kapitalisme schijnt zich hechter georganiseerd te hebben dan ooit. Hadden de arbeiders vroeger met enkele ondernemers te maken, nu wordt hun gehele leven beheerst door de staat. De staat stelt de lonen vast, de staat, regelt de prijzen en hoedanigheden van de producten. We kunnen slechts datgene kopen met ons

loon, wat de staat ons toestaat te gebruiken. Over de gehele wereld worden de mensen beheerst door een groot apparaat het staatsapparaat. Niet overal is het leven ver ontwikkeld, maar overal gaat het maatschappelijk leven in die richting. De vroegere strijd-organisaties van de arbeiders zijn onderdelen geworden van dat uitbuitings-apparaat. De oude sociaal-democratie, die in een ver verleden voor de arbeiders iets betekend heeft, is in Nederland volkomen verdwenen in de Partij van den Arbeid, als draagsters van de verzoening der klassentegenstellingen. Zelfs de gedachte aan vroegere arbeidersstrijd moest daarin verdwijnen. Tradities, die al sinds tientallen jaren niets meer als lege tradities waren voor de arbeiders, in de S.D.A.P. zoals de Rode Vlag, en de Internationale, moesten verdwijnen, opdat ook maar de schijn van de klassenstrijdgedachte niet zou blijven leven.

Maar ondanks alle illusies, ondanks alle pogingen van de bezittende klasse en haar lakeien, is de klassenstrijd gedachte niet gedood. Omdat de klassenstrijd is blijven leven! Omdat de klassenstrijd moest blijven leven in deze na-oorlogse wereld, waar beloften niet konden worden vervuld. Omdat het kapitaalbezit is blijven bestaan, omdat geen werkelijke verandering t.o.v. machtsposities van de bezittende klasse heeft plaats gevonden, hoogstens enkele verschuivingen. Naast trusts en monopolies is een ambtenaren-apparaat gekomen, dat de directe vertegenwoordiger is van de bezittende klasse, dat zijn belangen heeft bij de kapitaalsinvesteringen en dat zijn deel opeist van de goederenrijkdom die de arbeidersklasse voortbrengt.

De nood dwingt de arbeiders steeds weer de strijd in te gaan. Zij vinden daarbij hun officiële vertegenwoordigers, die ingeschakeld zijn in het ambtenaren-apparaat, ervan deel uitmaken of dit hopen, tegenover zich. Zij moesten strijden, niet alleen tegen de ondernemers, niet alleen tegen de regering, maar ook en nog wel het felst tegen haar eigen oude organisaties. We herdenken de zeelieden-staking, waarbij de E.V.C.-leiding speculerend op de nog

Uit de inhoud:

1. Atoomenergie
2. Staking in de haven van Antwerpen
3. Uit het doodgewogen boek

jonge tradities van pasgeboren arbeiders-eenheid, eerst de strijd heeft gesteund hopen op een verkiezingsvoordeel, en later de strijd trachtte te breken. We denken aan de September-staking tegen de troepenutzending en andere z.g. wilde stakingen. We denken ook aan de talloze acties van de arbeiders in het overige Europa. België, Frankrijk, Engeland, Italië, allen acties, waarin de oude klassenstrijd weer herleefde, maar in nieuwe vormen. In de strijd bleek het telkens weer opnieuw, dat de organisatie-vorm van vroeger niet meer deugde. Men zocht naar nieuwe vormen. De bedrijven, het uitgangspunt van de acties, vormden de grondslag van de nieuwe organisatievorm. Strijd-comités werden gekozen, contact-commissies gevormd. Een nieuwe strijd-eenheid werd gevonden. In Indonesië werden bedrijven bezet, zijn arbeiders en boerenraden gevormd. Door eigen krachts-ontplooiing hebben de Indonesische arbeiders en boeren getracht hun lot in eigen handen te nemen.

Het kapitalisme is bezig zich opnieuw te organiseren. Het organiseert de winstproductie, organiseert de uitbuiting, vormt zijn eenheid in de staat. Grote kapitaals-machten worden tot één economisch geheel. De kapitaalsmacht van Amerika tracht in de gehele wereld door te dringen. Zij wil rivieren, zeeën, landstreken beheersen, de bevolking der gehele aarde in haar uitbuitingsgebied betrekken. Ze stuit echter op een andere economische eenheid. De Sovjet-Unie. Ook deze tracht zich uit te breiden buiten de grenzen van haar eigen gebied. China, Griekenland, Bulgarije, Perzië, zijn de brandpunten, waar de eerste botsingen hebben plaatsgevonden, terwijl als regel nog om de machtsposities langs diplomatieke weg wordt gevochten. Het proletariaat van de gehele wereld is de inzet in deze machtsstrijd. Nu nog voor het grootste deel door het omlaaggeschroeven van zijn levenspeil, straks met zijn leven. Het wereld-kapitalisme bereidt zich voor, organiseert zich.

Klasse staat tegenover klasse.

Aan de ene kant de organisatie van het kapitalisme gericht tegen het leven van de proletariërs, aan de andere kant de strijd van het proletariaat ter verdediging van eigen leven en daarom ter vernietiging van het kapitalisme. Zoekend en tastend door strijd, en nederlagen vindt het proletariaat zijn weg. Hoe meer het proletariaat hongert, en werkt des te groter en machtiger wordt het kapitaal. Iedere loonstrijd van tegenwoordig is een strijd tegen de aantasting van het gehele levenspeil der arbeiders, is een strijd tegen de verpaupering. Iedere strijd tegen de verpaupering, is een aanslag op het leven van het kapitalisme. In het kapitalisme zijn oorlogen onvermijdelijk, omdat het bestaan van het kapitalisme een voortdurend gevecht om de macht is, dat slechts kan eindigen met de vernietiging van de tegenstander. Daarom kan de productie niet in de behoeften van de massas voor-

Waarom faalde de arbeidersklasse

Overgenomen uit Politics.

(Vervolg van nr. 52 van Spartacus)

Nu de arbeiders beginnen te beseffen, dat staats-socialisme betekent: nieuwe ketenen, staan ze voor de moeilijke taak nieuwe wegen te vinden. Dit is niet mogelijk, zonder een algehele omwenteling van ideeën, hetgeen veel strijd met zich mee zal brengen. Geen wonder, dat het strijdersvuur vermindert, dat zij aarzelen, verdeeld en onzeker, en dat het schijnt, alsof zij hun energie verloren hebben. Het kapitalisme kan niet vernietigd worden door een verandering in de topleiding; dat kan alleen door afschaffing van boven anderen geplaatste leiding. De werkelijke vrijheid van de arbeiders bestaat daaruit, dat ze zelf meester zijn over de productie-middelen. Het wezenlijke van de toekomstige vrije werkersgemeenschap bestaat niet daaruit, dat de arbeidersklasse genoeg voedsel krijgt, maar dat zij hun werk zelf, gezamenlijk organiseren. Want hun werkelijk levensgeluk ligt in productieve arbeid; de fundamentele verandering is geen verandering in het passieve rijk van de consumptie, maar in het actieve rijk van de productie. Voor hen rijst nu het probleem op, hoe deze vrijheid en organisatie te verenigen, hoe het meesterschap van de

zien, maar moet zij ingesteld zijn op de vernietiging.

Maar de mensen willen leven... Zij willen leven, zonder voortdurende dreiging zonder dagelijks wekerende zorgen om de eerste behoeften... Daarom komen zij steeds weer in verzet; En zo zij daarbij niet in het verschiets zien en niet denken aan een klassenlozen maatschappij, toch brengt ieder stukje strijd van de arbeiders, waarin zij zich opnieuw organiseren hun iets nader tot die maatschappij. Een zwak georganiseerd proletariaat strijdt tegen een georganiseerd kapitalisme. De toekomst zal leren, dat de organisatie van de strijd van doorslaggevend belang zal zijn voor de arbeiders. De weg naar de overwinning gaat over nederlagen. In het groeiend verzet zal de strijdkracht en de organisatiekracht groeien. Van oude organisaties, van oude leiders beroofd kan het proletariaat slechts bouwen op eigen kracht. Nog kent het zijn krachten niet voldoende. Nog denkt het niet aan een nieuwe maatschappij. Maar toch, worden juist nu de grondslagen gelegd van de maatschappij van morgen. Waar het bureaucratisch apparaat het wint van de zelfstandige strijd-organisatie der arbeiders, daar blijkt het dat de arbeiders weer gekoppeld worden aan de uitbuitingsmachine, dat het verzet gebroken wordt. We zien het in Indonesië, waar de ondernemingen weer aan de vroegere eigenaars terugggegeven worden. we zien 't dichter bij huis in de E.V.C. Dit schept

arbeiders over het werk te combineren met het samenbinden van al dat werk tot een goed uitgedacht maatschappelijk geheel. Hoe de productie, zowel in ieder bedrijf als in de ganse wereld-economie zo te organiseren, dat zij zelf, als deel van 'n samenwerkende gemeenschap doen. Meesterschap over de productie betekent dat de gezamenlijke arbeiders, technici en deskundigen, die met elkaar het bedrijf voeren en het technisch apparaat in beweging zetten, tegelijkertijd de leiders ervan zijn. De organisatie van de arbeid tot een maatschappelijk geheel wordt dan uitgevoerd door afgevaardigden van de afzonderlijke bedrijven, door de z.g. arbeidersraden, die de zaken met elkaar bespreken en besluiten nemen. De ontwikkeling van zulk een radenorganisatie zal de oplossing van het probleem ten gevolge hebben; maar deze ontwikkeling is een historisch proces, dat tijd nodig heeft en een diepgaande verandering in inzicht en karakter vraagt.

Dit nieuwe gezichtspunt ten opzichte van een vrije gemeenschap is voor de meeste arbeiders nog slechts een vaag begrip. Langzamerhand beginnen ze pas te begrijpen, hoe het komt, dat vroeger veelbelovende arbeidersbewegingen niet ge-

dh noodzaak tot het uitbouwen van de bedrijfsorganisaties, die de grondslag moeten vormen van een samenleving, waar de arbeiders zelf het gehele maatschappelijke leven beheersen.

Want slechts de arbeiders kunnen de fatale kringloop van oorlog en honger stuiten door zelf het bezit van de productie-middelen naar zich toe te trekken en zo de productie te richten op de behoeften van de gehele werkende mensheid.

De arbeiders van tegenwoordig zien een nieuwe maatschappij niet in de nabije toekomst. Ze maken zich over het algemeen geen voorstelling van zo'n samenleving. Maar in hun dagelijkse strijd worden zij gedwongen te vechten tegen een staats-apparaat, worden ze gedwongen de strijd te organiseren op de grondslag der bedrijven en waar zij die strijd niet onder eigen beheer houden, waar hun organisatie-vorm niet hecht genoeg is, daar volgt de nederlaag. Zo zullen ze door hun strijd en nederlagen de weg naar de uitbouw van de bedrijfsorganisaties, de weg naar het zelf-organiseren van productie en distributie steeds duidelijker voor ogen gaan zien. De ontwikkeling van het kapitalisme zal hen duidelijk maken, dat er voor de mensheid geen keus meer is, indien we niet zelf de productie en distributie in handen nemen. Terwijl het lijkt, alsof de communistische maatschappij verder af is dan ooit, halen we haar met ieder stuk zelfstandige strijd dichterbij naar ons toe.

slaagd zijn. Wanneer het doel te beperkt is, kan er geen werkelijke bevrijding zijn. Wanneer het doel slechts een halve of een schijnbevrijding is, zijn de opgewekte krachten onvoldoende, het fundamentele resultaat te weeg te brengen. Daarom moest de Duitse socialistische beweging, niet in staat als zij was de arbeiders te voorzien van wapenen, genoeg omkrachtig met succes 't machtig, monopolistische kapitaal te bevechten, zich overgeven. De arbeidersklasse moest zoeken naar nieuwe wegen. Maar de moeilijkheid zichzelf te bevrijden uit het net van „socialistische" leerstellingen, hun bijgebracht door de vroegere partijen en van de oude leuzen, maakte de arbeiders machteloos tegenover het opdringende kapitalisme, en veroorzaakte een periode van voortdurende neergang, kenmerkend voor de noodzaak van een nieuwe oriëntatie. Dus, wat genoemd wordt het falen van de arbeidersklasse, is het falen van haar beperkte socialistische doelstelling. De ware strijd voor de bevrijding der arbeiders moet nog beginnen. Wat we kennen als de arbeidersbeweging in de eeuw, die achter ons ligt, was, in dit licht gezien, slechts een aaneenschakeling van voorpostengevechten van de pioniers. Intellectuelen, die maar al te graag de maatschappelijke strijd terug willen brengen tot een abstracte en eenvoudige formule, zijn geneigd het geweldige doel van de sociale verandering, die voor ons ligt, te onderschatten. Zij menen, dat het veel gemakkelijker is, de juiste naam in de stembus te werpen.

Zij vergeten, welk een diepe, innerlijke revolutie in de arbeidersklasse moet plaats grijpen, welk een enorme hoeveelheid van helder inzicht, solidariteit, doorzetting en moed, van trotse strijdersgeest nodig is om de geweldige fysieke en geestelijke macht van het kapitalisme te overwinnen.

De werkers van de gehele wereld hebben heden ten dage twee machtige tegenstanders, twee vijandige en onderdrukkende kapitalistische machten tegenover zich: 't monopolistisch kapitalisme van Amerika en Engeland en het Russische staatskapitalisme. De eerste beweegt zich in de richting van een maatschappelijke dictatuur, verborgen onder democratische vormen, de laatste is een openlijke dictatuur, vroeger met de bijvoeging „van het proletariaat", 't geen niemand tegenwoordig gelooft. De eersten trachten met behulp van het program der democratische partijen, de laatste door sluwe streken en klinkende leuzen van de communistische partij de werkers in een staat van gehoorzame, goed gedirigde volgelingen te houden, die slechts actief worden op bevel van de partijleiders. De herinnering aan grootse strijd in het verleden helpt mede ze in 'n geestelijk afhankelijkheid van verouderde ideeën te houden. In de strijd om wereldheerschappij tracht ieder dezer machten de arbeiders in zijn greep te houden, door hier tegen het kapitalisme, daar tegen de dictatuur te ageren.

In het ontwakend verzet tegen beiden be-

ginnen de arbeiders te beseffen, dat zij slechts met succes kunnen strijden, door het propageren van, en het vasthouden aan het volkomen tegengestelde principe. Het grondbeginsel van toegewijd samenwerken van vrije en gelijke individuen. Aan hen de taak de manier te vinden, om dit principe succesvol in hun praktische strijd toe te passen. De alles beheersende vraag, die zich hier nu voordoet, is deze: zijn er aanwijzingen van een bestaande of een zich ontwikkelende strijdgeest onder de arbeidersklasse? Daarom moeten wij het veld van de strijd der politieke partijen, die er nu hoofdzakelijk op gericht zijn de massa's een rad voor de ogen te draaien, verlaten en ons wenden naar het veld der economische belangen, waar de massa's intuïtief hun bittere strijd voor hun levensonderhoud voeren. Hier zien we, hoe naarmate de kleine zaken verdwijnen en vervangen worden door het grootbedrijf, de vakverenigingen ophouden de instrumenten van strijd voor de arbeiders te zijn.

Wanneer de arbeiders zich bewust beginnen te worden dat de vakverenigingen hen niet meer kunnen leiden bij hun strijd tegen het kapitaal, worden zij voor de taak geplaatst zelf nieuwe vormen van strijd te vinden en toe te passen. Deze nieuwe vormen zijn de z.g. wilde stakingen. Hier schudden zij de leiding van de oude voor-mannen en de oude organisaties van zich af hier nemen zij het initiatief in eigen handen; hier moeten zijzelf tijd en wegen bepalen, beslissingen nemen, al het werk van propaganda, uitbreiding der aktie en welke richting die gaan moet, doen. De z.g. wilde stakingen zijn spontane uitbarstingen, de echte praktische uitdrukking van klassestrijd tegen het kapitalisme, of-schoon voorlopig nog zonder onmiddellijk doel; maar zij belichamen reeds een nieuw streven in de opstandige massa's; zelf beslissen, in plaats van beslissingen, genomen door leiders, zelf vertrouwen inplaats van gehoorzaamheid, strijdersgeest inplaats van het aannemen van wat van boven af gedictieerd wordt; onverbreekelijke solidariteit en eenheid met de kameraden, inplaats van plicht opgelegd door het lid-maatschap. De eenheid in strijd en staking is natuurlijk dezelfde als die van het dagelijkse werk, als die van de gezamenlijke werkers in de fabriek, in het bedrijf, in de dokken. Het is het gemeenschappelijke werk, het zijn de gemeenschappelijke belangen tegen den gemeenschappelijken kapitalistischen meester dat hen dwingt te handelen als een eenheid. In deze besprekingen en beslissingen werken alle persoonlijke bekwaamheden, alle krachten van karakter en verstand van alle werkers opgevoerd tot de hoogste graad van geestdrift, mede aan het gemeenschappelijk doel.

In de z.g. wilde stakingen zien we het begin van een nieuwe oriëntatie, een nieuwe taktiek, de methode van de directe aktie. Zij betekent de enige werkelijke opstand van den mens tegen het ten dode neer-drukkende gewicht van het alles beheersende wereldkapitaal. Zeker, op kleine

schaal moeten deze stakingen afgebroken worden zonder succes — zijn het slechts waarschuwingssignalen. Hun nut hangt af van de uitbreiding over telkens grotere massa's; slechts de vrees voor een onbe-paalde uitbreiding kan het kapitaal dwingen concessies te doen. Als de druk door de kapitalistische uitbuiting zwaarder wordt — en we kunnen er verzekerd van zijn, dat het zo zal gaan — zal de tegenstand telkens opnieuw uitbreken, en deze zal voortdurend grotere massa's omvatten. Als dan eindelijk die tegenstand zulke af-metingen gaat aannemen, dat de maatschappelijke orde er ernstig door geschaad wordt, als het kapitalisme er in zijn innerlijke kracht door bedreigd wordt, doordat de werkers zich meester maken van de bedrijven, zullen zij de staatsmacht met al zijn hulpbronnen tegenover zich vinden. Dan zullen de stakingen een politiek karakter moeten aannemen; dan zullen de bemoeiingen der stakers zich over een breder front bewegen; hun stakings-comités waarin hun klasse-eenheid belichaamd is, zullen verder strekkende maatschappelijke functies krijgen, zullen het karakter aannemen van arbeidersraden. Dat zal het begin zijn van de sociale revolutie, van de ineenstorting van het kapitalisme.

Is er enige reden zulk een revolutionaire ontwikkeling in de naaste toekomst te verwachten? En wel door omstandigheden die in het verleden en tot op deze tijd ontbraken? Het schijnt, dat we met enige waarschijnlijkheid zulke voorwaarde kunnen aanwijzen. In de geschriften van Marx vinden we: een productie-stelsel wordt niet vernietigd, vóórdat het al zijn mogelijkheden ontwikkeld heeft. Met betrekking tot het voortbestaan van het kapitalisme treedt nu die diepere waarheid van deze uitspraak naar voren. Zolang het kapitalisme de massa van de bevolking in het leven kan houden, voelen zij geen dringende noodzaak het uit de weg te ruimen. En het kan dat doen, zolang het zijn macht kan uitbreiden over groter delen van de wereld.

Dat betekent, dat de noodzakelijkheid van een revolutionaire strijd zich zal voordoen, zo gauw het kapitalistische stelsel het overgrote deel van de mensheid zal omvatten, zo gauw een belangrijke uitbreiding van het stelsel belemmerd wordt. De bedreiging van een algehele vernietiging in dit laatste stadium van het kapitalistische systeem maakt de strijd voor alle voortbrengende klassen in de maatschappij noodzakelijk, zowel voor de boeren en intellectuelen als voor de werkers. Wat hier in deze korte zinnen is samengevat betekent een buitengewoon ingewikkeld historisch proces, omvattend een periode van revolutie, voorbereid door en vergezeld van geestelijke strijd en totale veranderingen van fundamentele ideeën. Deze ontwikkeling behoort een voorwerp van zorgvuldige studie te zijn voor allen, die het communisme zonder dictatuur, maatschappelijke organisatie op de basis van vrijheid door gemeenschapszin, beschouwen als de toekomst van de mensheid.

Domela Herdacht

In aansluiting op hetgeen wij reeds schreven in het vorig nummer, willen wij nu meer aandacht aan zijn persoon schenken. In zijn gedenkschrift „Van Christen tot Anarchist” schrijft hij: „Mijn leven is in zekeren zin de geschiedenis van de socialistische beweging in Nederland,” zodat hem herdenken tegelijk een terugblik moet vormen op de maatschappij, waarin hij werkte.

Van 1869-79 is hij Luthers predikant, die zich moeizaam ontworstelt aan het rechtzinnig geloof, om het Busken Huët en Alard Pierson steeds meer op vrijzinnig standpunt te komen en na zijn breuk met de kerk een pleitbezorger van het atheïsme te worden. Wel bleef op zijn schrijftafel een Jezusbeeld staan en zijn woorden waren vol Bijbelse beeldspraak, maar zijn aandacht was op het maatschappelijk vraagstuk gericht. Aanvankelijk liberaal werden zijn inzichten steeds radikaler en in '79 richtte hij „Recht voor Allen” op. Veel meer redenaar dan schrijver, begon hij zijn grote agitatiepogingen door het hele land, waarbij hij kon uitspreken, wat zijn gehoor nog maar vaag voelde en waarbij men merkte dat deze mens niet zichzelf zocht. Hoe hamerde hij op de vijf K's: tegen kapitaal, kazerne, kerk, kroeg en ko-

ning en hoe streed hij voor het algemeen kiesrecht. In '86 bracht hij acht maanden in de gevangenis door wegens een in zijn blad verschenen artikel, dat als majesteitschennis werd beschouwd. Men zong: Nieuwenhuis moet zakkes plakken, hi ha ho, maar zijn terugkeer werd vaak een triomftocht, omdat men steeds meer eigen gevoelens in hem verpersoonlijkt zag.

Vanuit de kerker werd hij, nog wel door bemiddeling van Abraham Kuiper, in de tweede kamer gekozen, stond daar evenwel als een eenling en kreeg zijn eerste grote afkeer van de parlementaire methode. Op de internationale congressen in vele hoofdsteden gehouden, kwam hij steeds meer op voor de algemene staking, hetgeen door Bebel en Wilhelm Liebknecht als algehele onzen werd bestreden. In de Holl. verhoudingen werd de oude strijd tussen Bakounine en Marx uitgestreden tussen hem en Troelstra. In '93 werd in de sociaaldemokratische bond met kleine meerderheid het voorstel aangenomen om zich, ook als agitatiemiddel, van deelname aan de verkiezingen te onthouden. Het volgende jaar werd de S.D.A.P. opgericht en de nu herdoopte „socialistenbond” was in dit opzicht te verdeeld, zodat Nieuwenhuis

er uit trad en in 1898 „De Vrije Socialist” oprichtte. Zijn standpunt werd vrijer, maar ook veel vager. Voor de sociaal-demokraten was er nu eenmaal buiten de partij geen zaligheid en vaak vergeleek hij de partijcongressen met de concilieën der kerk waar ook over een letter getwist werd.

Het jaar 1903 bracht de spoorwegstaking en op 1 Mei belegde het comité van verweer een vergadering in het paleis van volkslijt. Domela wilde er niet met Troelstra of Vliegen spreken, maar wel met Gorter. Hij kwam wat laat binnen, juist toen Gorter op bezielende wijze getuigde, dat niet hij hier moest staan, maar degene, die de arbeiders eenmaal in beweging had gebracht. Toen hij het podium betrad drukte Gorter hem hartelijk de hand, de bootwerkers boden hem bloemen en weer hield hij een rede, die het doffe oog van de arbeider deed tintelen van nieuwe hoop. Vijftien jaar later zou hij nogmaals met Gorter spreken voor het revolutionair socialistisch comité tegen oorlog en zijn gevolgen. In 1904 richtte hij de Internationale Anti-militaristische beweging op onder de leuze: geen man en geen cent. In 1919 droegen bootwerkers de baar naar het krematorium, gevolgd door rijtuigen vol bloemen als uiting van de verering der duizenden die zich langs de weg hadden geschaard.

Van zijn werken vermelden wij: „De Socialist” een geschiedenis van het socialisme in drie delen, dat in 1902 verscheen. Het standaardwerk van Quack was duur, zeer uitvoerig en naar tijdsvolgorde gerangschikt, terwijl zijn werk beknopter was, de personen in hun soort bijeengebracht en de vrije-socialistische beweging beter belichtte. Het „Vergeten Hoofdstuk” was een ongevraagde aanvulling van het officieel gedenkboek bij de troonsbestijging van Wilhelmina, waarin hij aantoonde, dat de levenswijze en arbeidsvoorwaarden in 1898 weinig beter waren dan in 1848. In „Een veldtocht tegen het Kapitaal” werden in 1904 bij het 25-jarig bestaan van „Recht voor Allen” zijn artikelen gebundeld. In de laatste jaren schreef hij ook een „Handboek voor de Vrijdenker.” Op zestigjarige leeftijd schreef hij zijn gedenkschriften „Van Christen tot Anarchist” het relaas van een zelfvoldaan man, die zich van geen fout bewust is. Aangezien het besluit als zijn politiek testament kan worden beschouwd, zullen wij enkele citaten doen volgen.

Wij zien duidelijk, hoe de maatschappij zich ontwikkelt in de richting van het staatsocialisme. Dit schijnt een fase van ontwikkeling te zijn, die wij door moeten maken. Noem haar vrijelijk staatslavernij. Waar gaat hij heen, arbeiders? Gij schudt het oude juk af, maar ziet ge het nieuwe niet, dat men U wil opleggen en dat nog

ondragelijker zal zijn?

Leven en laten leven, denken en laten denken, doen en laten doen, als dat 's levens stelregel wordt, dan heeft en geeft ieder vrijheid en het geluk is verzekerd. Het minste wat een mens voor de gemeenschap kan doen, zal wel zijn, te zorgen, dat hij niemand tot last is. Dit laatste lijkt wel een liberale opvatting, al voegt hij er aan toe: hoe kan ik gelukkig zijn als mijn geluk is gebouwd op het ongeluk van anderen.

Het is alles afgestemd op de vrije mens in een vrije maatschappij, waartoe men het milieu moet scheppen door opvoeding en voorbeeld. Hij onthield zich dan ook van sterke drank, vlees en tabak. De grondfout van het anarchisme, dat van de individuele mens uitgaat, in wiens geest zich het ideaal der vrije samenleving ontwikkelt kenmerkt zijn werk der latere jaren. Geen woord meer over de klassenstrijd, over de materiële voorwaarden om allerlei schone idealen tot werkelijkheid te maken. Geen aandacht meer voor de noodzakelijke politiek-economische machtsvorming, die deze dingen doorzet, geen besef, dat de opvattingen over recht en moraal bepaald worden door de klasse, waartoe men behoort, neen allemaal mooie, maar zwevende leuzen, die daardoor ook niet mooi meer zijn.

Door de erfenis zijner moeder was hij in staat om financieel onafhankelijk te zijn.

Later ging heel zijn vermogen in de propaganda verloren en moest er nog een steunfonds worden opgericht om hem in de laatste jaren tegen armoede te behoeden. De grote successen, die hij had als spreker waren zijn successen en een zekere zelfoverschatting maakte hem ongeschikt voor ieder partijleven, waarbij men nu eenmaal deel is van een geheel.

Wanneer Troelstra hem smalend vraagt: „waar zijn toch uw legioenen?”, dan antwoordt hij fier: „De sociaal-democratie zoekt haar kracht in grote drommen goedgedilde en blindvolgende partijgenoten, die zwenken naar de wil der leiders, een volgzaam massa dus, en wij stellen meer prijs op weinige, maar zichzelf bewuste en klare mensen, die zich niet laten leiden. Diep te betreuren blijft het, dat Domela de noodzaak der organisatie niet meer inzag en dat hij niet de weg vond naar het revolutionair marxisme van b.v. Rosa Luxemburg tegenover het reformisme zijner dagen.

Nu klampte hij zich vast aan onderdelen als de vrijdenkers- en dienstweigeraarsbeweging, werd steeds individualistischer en trok zich naar het ideaal van Stiner geheel op zichzelf terug. Hij, die zo goed wist, dat de persoonlijkheid alles aan de maatschappij te danken heeft.

Ongetwijfeld was Ferdinand Domela Nieuwenhuis een der invloedrijkste figuren, die Nederland ooit heeft gekend. Dat

Fragment uit

„Furcht und Elend des III. Reiches” van Bert Brecht.

WERKVERSCHAFFING.

Daar komen de werkverschaffers. De armen zijn hun kaffers. Zij helpen ons, naar het heet. Wij mogen hen nu weer dienen. Wij mogen hun oorlogsmachine betalen met bloed en zweet.

SPANDAUI, 1937. (Een arbeider, die thuis komt, vindt zijn buurvrouw in de kamer.)

De buurvrouw: Goieavond, buurman Veen. Ik kwam wat brood lenen bij uw vrouw. Zij is even weg gegaan.

De man: Natuurlijk, juffrouw Dietz. Wat zegt u van het baantje, dat ik gekregen heb?

De buurvrouw: Ja, nu krijgt iedereen werk. U bent op de nieuwe motorenfabriek, is 't niet? Daar maken jullie zeker bommenwerpers!

De man: Onder andere.

De buurvrouw: Die kunnen ze nu in Spanje gebruiken.

De man: Waarom juist in Spanje?

De buurvrouw: Nou, je hoort zo van alles, wat ze daar leveren. 't Is een schande.

De man: Let maar op uw woorden.

De buurvrouw: Oh, bent u nu ook al van die kant?

De man: Ik ben van geen enkele kant, ik doe m'n werk.

Waar is Martha toch?

De buurvrouw: Ja, nu moet ik u misschien

voorbereiden. Misschien is het iets ergs. Toen ik hier binnenkwam, was de post er juist en hij bracht een brief, waar uw vrouw erg van geschrokken is. Ik heb al gedacht, of ik het brood niet liever bij Schierman zou gaan lenen.

De man: Och kom. (hij roept): Marthal! (Zijn vrouw komt binnen. Zij is in de rouw.)

De man: Wat is er met jou? Wie is er dood?

De vrouw: Frans. Er is een brief gekomen. (Zij geeft hem een brief.)

De buurvrouw: Lieve God! Wat is er met hem gebeurd?

De man: Het was een ongeluk.

De buurvrouw: (wantrouwig): Die was toch vliegenier, of niet?

De man: Ja.

De buurvrouw: En nu is hij verongelukt?

De man: In Stettin. Tijdens een nachtelijke oefening boven het vliegveld, staat hier.

De buurvrouw: Die is toch niet verongelukt. Dat kunnen ze mij niet wijsmaken.

De man: Ik zeg alleen maar, wat hier staat. De brief is van den kamp-commandant.

De buurvrouw: En heeft hij jullie de laatste tijd geschreven? Uit Stettin?

De man: Maak je niet van streek, Martha. Dat helpt niets.

De vrouw: (snikkend) Neen, dat weet ik wel.

De buurvrouw: Het was zo'n aardige man, uw broer. Zal ik even koffie voor u zetten?

Uit het doowegen Boek

De man: Ja, als u dat eens deed, juffrouw Dietz.

De buurvrouw: (een ketel zoekend) 't Is altijd een slag, zoiets.

De vrouw: Je kunt je gerust gaan wassen. Hans. Juffrouw Dietz vindt het best.

De man: Dat heeft de tijd.

De buurvrouw: En heeft hij jullie uit Stettin nog geschreven?

De man: De brieven zijn altijd uit Stettin gekomen.

De buurvrouw: (hijkt veelbetekenend) Ach zo. Die zal ook wel in 't Zuiden geweest zijn.

De man: Hoezo, in 't Zuiden.

De buurvrouw: Ver in 't Zuiden ligt mijn Spanje.

De man: (daar de vrouw in snikken uitbarst) Beheers je toch, Marthal! U moest niet zo praten, juffrouw Dietz.

De buurvrouw: Ik zou wel eens willen weten, wat zij in Stettin zouden zeggen als u daar heen ging om uw zwager te halen.

De man: Ik ga niet naar Stettin.

De buurvrouw: Die doen er wel zand over. Die maken er nog een heldendaad van, dat ze alles verzwijgen. In het café hier op de hoek zat er nog een over op te scheppen, hoe slim ze hun oorlog ver-

doezelen. Als er zo'n bommenwerper afgeschoten wordt, en de luit die er in zitten springen er met hun parachutes uit, dan worden ze in de lucht nog uit de andere bommenwerpers vandaan met machinegeweren door hun eigen kameraden doodgeschoten, zodat ze bij de roden nooit kunnen vertellen, waar ze vandaan komen.

De vrouw: (bevend) Geef me wat water. Hnas, wil je, ik word zo akelig.

De buurvrouw: Ja, het was niet mijn bedoeling, u nog meer van streek te maken, maar hoe ze dat allemaal verdoezelen? Die weten best, dat het een misdaad is en dat hun oorlog het daglicht niet kan velen. Hier ook. Bij een nachtelijke oefenvlucht verongelukt! Wat oefenen ze daar? Oorlog oefenen zel!

De man: Spreekt u hier tenminste niet zo luid. (tot zijn vrouw): Gaat het beter?

De buurvrouw: U bent er ook zo een, die alles doodzwijgt. Daar, in die brief, hebt u de kwitantie.

De man: Houd nu toch uw mond!

De vrouw: Hans.

De buurvrouw: Ja, nu mond houden, hè? Omdat u een baantje gekregen hebt.

Maar uw zwager heeft er ook een gekregen! Die is „verongelukt” met net zo'n ding, als jullie in de motorenfabriek maken.

De man: Dat is wat veel gezegd, juffrouw Dietz. Ik aan zo'n ding werken! Waar werken de anderen aan? Waar werkt uw man aan? Gloeilampen, hè? Dat is niet voor de oorlog, hè? Dat is maar verlichting. Maar waar is die verlichting voor? Wat wordt er verlicht? Worden er misschien tanks verlicht? Of een slagschip? Of soms een bommenwerper? Hergeod, er is toch zeker niets meer, dat niet voor de oorlog is! Waar moet ik dan werk vinden, als ik tegen mezelf zeg: niet voor de oorlog! Moet ik soms verhongeren?

De buurvrouw: (fluisterend): Ik zeg toch niet, dat u verhongeren moet! Natuurlijk moet u het werk aannemen. Ik heb het toch alleen maar over die misdadigers. Dat was een mooie werkverschaffing!

De man: (rustig) En jij mag ook niet zo rondlopen, Martha, in 't zwart. Dat willen ze niet.

De buurvrouw: Zij willen de vragen niet, die dan komen.

De vrouw: (rustig) Vind je, dat ik het uit moet trekken?

De man: Ja, anders ben ik m'n baantje da-delijk weer kwijt.

De vrouw: Ik trek het niet uit.

De man: Wat zullen we nu hebben?

De vrouw: Ik trek het niet uit. Mijn broer is dood. Ik ga in de rouw.

De man: Als Rosa het niet gekocht had, toen moeder stierf, had je het niet en dan kon je nu ook niet in de rouw gaan.

De vrouw: (schreeuwt) Ik laat me de rouw niet verbieden. Als zij mijn broer afslachten, dan moet ik tenminste in de rouw mogen gaan. Of mag ik soms ook niet huilen? Zoiets heb ik nog nooit gehoord! Zoiets onmenselijks heeft de wereld nog nooit gezien! Dat zijn de ergste misdadigers!

De buurvrouw: (terwijl de man sprakeloos van ontzetting blijft zitten) Maar juffrouw Veen!

De man: (hees) Als je zo spreekt, dan kan ons nog meer gebeuren, dan dat ik mijn baantje kwijt raakt.

De vrouw: Dan moeten ze mij eerst halen! Ze hebben toch ook concentratiekampen voor vrouwen? Dan moeten ze mij daar instoppen, omdat het mij niet koud laat, als ze mijn broer afmaken. Wat had hij in Spanje te maken?

De man: Hou je mond over Spanje!

De buurvrouw: U zult u zelf nog in 't ongeluk brengen, juffrouw Veen!

De vrouw: Omdat jij anders je baantje kwijt raakt, daarom moet ik mijn mond houden? Omdat wij anders verrekken, als wij hun bommenwerpers niet maken? En als wij dan later toch verrekken? Net als Frans? Die hebben ze immers ook een baantje gegeven? Een meter onder de grond. Dat had hij hier ook kunnen krijgen!

De man: (wil haar mond dichthouden) Wees toch stil, Marthal! Dat helpt immers niets!

De vrouw: Wat helpt dan? Doe dan toch, wat wel helpt!

ATOOMENERGIE

Met de jaarwisseling is in Nederland een nieuw blad verschenen onder de naam „Atoom“-maandblad gewijd aan de atoom-energie en haar gevolgen voor mens en samenleving.

We weten geen betere weg om onze instemming met het verschijnen van dit tijdschrift te betuigen dan de woorden, die de uitgevers ter inleiding vooraf laten gaan, hier weer te geven:

Van de ontwikkeling der natuurwetenschap en van de technische toepassing van haar resultaten, hebben velen, wien het geluk der mensheid ter harte ging, hoge verwachtingen gekoesterd. Deze verwachtingen zijn in velerlei opzicht, gerechtvaardigd gebleken.

De hoge verwachtingen van Mens en Wetenschap.

De in de natuur besloten Energie kon in steeds toenemende mate en op steeds volmaakter wijze in dienst worden gesteld van het maatschappelijke en culturele leven. Steenkool en olie, stoom en electriciteit, door de techniek voor de behoeften der samenleving in geschikte vormen gebracht, verhoogden het sociale welvaartspeil, maakten de stoute fantasieën om trent het economisch en cultureel verkeer tussen de volken tot werkelijkheid.

De materie, door natuur- en scheikunde in haar allerfijnste details en meest ontwikkelde samenstellingen onderzocht en beheerst, bleek voor volksvoeding en geneeskunde, voor kleding en huisvesting, voor nijverheid en industrie, onvermoede mogelijkheden in zich te bergen.

Telegrafie en telefonie, phototechniek en kleurendruk, film en radio, brachten het culturele bezit der mensheid binnen het gehoor en het gezicht der massa.

Hebben Mens en Wetenschap gefaald?

Maar ook deze medaille bleek haar keerzijde te hebben.

Of met de verhoging van het materiële en culturele welvaartspeil niet veeleer een inzinking dan een verhoging van de geestelijke levensstandaard gepaard ging, of

het werkelijke levensgeluk er niet eerder verlies dan winst bij boekte, werd reeds voor velen een steeds klemmender vraag. Tot een acuut en specifiek probleem werd deze vraag toen in twee achtereenvolgende wereldoorlogen natuurwetenschap en techniek op vroeger ongekende wijze in dienst werden gesteld van cultuurvernietiging en mensvernietiging. Giftgas en bommenwerper, phosphorbom en raketprojectiel waren ingenieuze, maar vreselijke toepassingen van de door physica en chemie ontsloten geheimen van materie en energie.

De Atoombom werd tot wapen.

In de wedstrijd der volkeren, zich van de meest volmaakte vernietigingsmiddelen te voorzien, realiseerde tenslotte de gemilitariseerde techniek de mogelijkheid, die door de wetenschap reeds was aangewezen: de ontsluiting der energie die in de materie zelf is verborgen, de vrijmaking der energie uit de kernen der atomen.

En de vernietigende uitwerking van deze atoomenergie deed de wereld versteld staan. Het probleem verkreeg hiermede de ernst van een crisis. De kernenergie werd tot een kernprobleem der internationale samenleving.

De atoombom bracht het einde van de oorlog, maar de mensheid is met 't resultaat van haar rusteloos streven, de natuur aan zich te onderwerpen, met de ontsluiting van de atoomenergie, dodelijk verlegen.

Voor vredesdoeleinden toegepast zijn haar mogelijkheden voor het maatschappelijk en economisch leven, voor geneeskunde en wetenschap, nog niet te overzien, doch zeer zeker van verre strekking. Gesteld in dienst van de machtsstrijd der volken zijn haar gevolgen te huisveringwekkend om in te denken. Hiroshima en Nagasaki waren nog slechts een voorproef van wat een werkelijke en wederzijdse atoomoorlog aan leed over de wereld zal brengen.

ONZE VERANTWOORDELIJKHEID

Zwaar is de morele verantwoordelijkheid

slotte zoals hij het wenste: rondom het graf stond een grote schare vrienden, maar stil en plechtig werden de laatste overblijfselen van de man neergezet, die gewerkt had voor de verlossing van het proletariaat. Geen bloemen of kransen versierden zijn graf en op uitdrukkelijk verlangen van de overledene werd er geen woord gesproken, want hij wenste niet, dat voor de zoveelste maal waarheid zou worden het woord. Hier liggen de doden en liegen de levenden.

Op deze oudejaarsavond herdenken wij echter zijn geboorte een eeuw geleden en na alle verguizing en verheerlijking kunnen wij hem zien in zijn tijd en zijn functie dankbaar waarderen.

waarvoor het bezit der atoomenergie de mensheid stelt.

Dat bij degenen, die direct of indirect bij haar ontsluiting waren betrokken en wier medewerking bij haar verdere ontwikkeling onmisbaar is, bij de atoomspecialisten en bij de natuurwetenschappelijke onderzoekers in het algemeen, het besef van deze verantwoordelijkheid zeer sterk leeft is zeer verheugend en kan uitermate groot belang blijken.

Maar de verantwoordelijkheid voor hetgeen de samenleving deed en doen zal, met de atoomenergie, ligt op die samenleving op haar geheel, raakt ieder, die bewust aan het culturele leven deelneemt. Zij geldt trouwens evenzeer de toepassing van de resultaten van het gehele natuurwetenschappelijk onderzoek. De atoomenergie stelt haar slechts in haar volle ernst aan het licht.

Zij treft ook niet alleen Amerika, of de grote mogendheden samen, doch elk land, dat in de internationale samenleving een stem heeft en invloed kan doen gelden... Het maandblad „Atoom“ wil algemeen bevattelijke, doch tevens deskundig verantwoorde, zakelijke voorlichting geven, zowel over de wetenschappelijke grondslagen als over de technische toepassingen der atoomenergie.

Het wil de vragen van nationale en internationale rechtsorde, die met het probleem zijn verbonden, onder de aandacht van het publiek brengen en bij de beoordeling daarvan leiding geven.

Het wil het besef van morele verantwoordelijkheid ten aanzien van de toepassing van de atoomenergie, zowel als van de vruchten van het gehele natuurwetenschappelijk onderzoek, in brede kring wekken en versterken.....

Wij zien evenals de uitgevers van dit blad de noodzaak dat de brede lagen van de bevolking doordrongen worden van de draagwijdte van de toepassing van de atoom-energie. De meeste mensen hebben nog geen besef van het gevaar, dat hen dreigt. Zij weten nog niet wat het betekent, dat de beschikking over de resultaten van het wetenschappelijk onderzoek in handen is van enkelen.

De geleerden zelf waren zich tot dusverre niet bewust van hun positie in deze maatschappij. Ze hebben meegewerkt aan het onderzoek van de atoom-energie en meenden, dat de wetenschap in dienst der mensheid stond. De toepassing en het gebruik van de atoom-bom heeft hen tot het besef gebracht, dat ook zij niet beschikken over hun eigen product, maar dat zij de resultaten van hun wetenschappelijk onderzoek moeten afstaan aan de kapitalistische machthebbers. Ze zijn geschrokken van hun eigen werk. Dit hadden ze niet bedoeld. In plaats van de mensheid te dienen werken zij zonder dit te willen, mede aan de ondergang van de mensheid.

Zij willen nu trachten het onheil te voorkomen. Zij denken dit te kunnen door zich te verenigen in een Verbond van weten-

STAKING IN DE HAVEN VAN ANTWERPEN

Half December brak in de Antwerpse haven opnieuw een staking uit, terwijl de vorige nu juist drie maanden achter de rug is. Het einde van het conflict in September was dan ook zo onbevredigend, dat de rust sinds die tijd feitelijk niet is teruggekeerd. We herinneren ons, dat de Septemberstaking zijn oorzaak vond in een aangekondigd massa-ontslag. Gedurende de Duitse bezetting was het in de haven drukker dan tegenwoordig en zodoende kunnen nu niet alle bootwerkers geregeld te werk gesteld worden. De patroons en de vakbonden waren toen overeengekomen, de overtolligen af te voeren, om het bedrijf op een gezonde financiële grondslag te brengen. Deze hele kwestie was echter buiten alle arbeiders om geregeld en 't bleek, dat zij met deze ziens- en handelwijze niet accoord gingen. Het voorgenomen massa-ontslag van 6000 man werd met een staking beantwoord, waarbij de arbeiders verlangden, dat alle dokken volgens een nummerstelsel onder controle van de arbeiders te werk gesteld zouden worden. De staking stond onder leiding van een comité uit de havenwerkers. Natuurlijk beklagden de vakbonden zich over het gebrek aan discipline van hun leden. Bovendien hadden de dokkers de hele kwestie volgens hen niet goed begrepen, zodat die hele zaak nog eens duidelijk geformuleerd moest worden. De ontslagkwestie werd zolang opgeschort en op deze voorwaarde wist de vakbondleiding toen een kleine meerderheid voor het opheffen van de staking te krijgen.

We zijn nu drie maanden verder. Weer ligt de haven stil. Na het opheffen der Septemberstaking begonnen de ondernemers toch met het uitdelen van ontslagen, bij kleine

groepjes tegelijk, maar toch zo, dat nu reeds 2000 man ontslagen zijn. Die heren doen dus toch wat ze willen, al wekt dit natuurlijk een diepe misnoegdheid onder de arbeiders op. Toch is de ondergrond van het nu lopende conflict van andere aard. Er wordt vooral geëist, dat de loonstop doorbroken wordt. En op dit punt vinden de arbeiders behalve bij de ondernemers tevens de heftigste tegenstanders bij de sociaal-democraten, de vakbonden en de Stalinisten. En ondertussen klauteren de prijzen omhoog. Het Belgisch Vakverbond strijdt op haar manier tegen de duurte en voor het beheersen der productie. Op 12 Oct. riep het de arbeiders op, te demonstreren voor het oprichten van „Ondernemingsraden“ als nieuwe vorm van economische democratie. Het is de vorm, waarin de vakbonden en partijleiders zich vette baantjes in het bedrijfsleven trachten te verzekeren en waarbij ze de levensvoorwaarden voor heel de arbeidende bevolking vanuit centrale bureau's dicteren. Het is de vorm, waarin men de uitbuiting van de „vrije loonarbeider“ uit de tijd van het liberale kapitalisme tot krachtig georganiseerde uitbuiting tracht te maken.

Ondertussen bleek het georganiseerde slavenparadijs weinig aantrekkingskracht op de arbeiders te hebben. In Antwerpen namen 10000 arbeiders er aan deel, wat zeker nog 10000 te veel was. Maar voor een stad als Antwerpen kan men dat gerust een fiasco noemen, omdat hier alleen reeds 6000 havenarbeiders zijn. Van de dokken namen slechts 500 man aan de betoging deel. Toen dan ook op 5 December een soortgelijke betoging voor het hele land

schappelijke onderzoekers, die de kennis van de atoomenergie op zo groot mogelijke schaal zal verspreiden en zal aandringen op het onder controle brengen van de toepassing van de atoom-energie op maatschappelijk gebied. Het is verheugend, dat bij de wetenschappelijke onderzoekers zoveel verantwoordelijkheidsbesef leeft en dat zij niet alleen het gevaar onder ogen durven zien, maar ook begrijpen dat dit besef in de brede massa moet doordringen. Maar ligt het dan ook niet voor de hand dat het atoombomgevaar slechts teniet gedaan kan worden door de grote massa van de bevolking? Niet de machtigen, maar de gewone mensen, de werkende mensen, worden in de eerste plaats de slachtoffers van een atoom-oorlog. De geleerden dringen aan op controle door de regeringen der grote mogendheden op de atoom-energie. De noodzaak, waaruit de atoombom geboren werd, bewijst de onmacht van de machtigen der aarde om het gevaar voor de mensen af te wenden. Dat kunnen alleen de mensen zelf.

Regeringen zijn vertegenwoordigers van kapitaal machten. Zij worden in hun besluiten en handelingen gedreven door kapitalistische belangen, door winstmotieven. Met mensenlevens, met leed of geluk van de massa houden zij geen rekening. De bevolkingen zelf, hebben geen enkel belang bij de aanmaak en het gebruik van atoombommen, zij, en zij alleen kunnen het gevaar opheffen, doordat zij de noodzaak van het gevaar opheffen, wat gelegen is in het kapitalistische stelsel zelf. De geleerden, die menen, dat zij het bij de machtigen moeten zoeken, zullen bedrogen uitkomen. Zij koesteren een gevaarlijke illusie. De grote massa van de bevolking moet niet alleen doordrongen worden van de betekenis van de atoom-energie, maar ook doordrongen worden van het besef, dat het kapitalisme ons door zijn atoombom voor het alternatief stelt: chaos, vernietiging der mensheid of vernietiging van het kapitalisme. Ook de geleerden moeten dit besef krijgen, dan pas stellen zij zich werkelijk in dienst van de mensheid.

werd georganiseerd, zag men in Antwerpen van deze betoging af. Men beleepte op die dag slechts een algemene protestmeeting in een zaal waar een 4000 man in kunnen, doch die slechts met 2000 man was gevuld. Hieruit blijkt wel, dat de Antwerpse arbeiders al bitter weinig vertrouwen hebben in de vakbonden en de oude partijleiders. Zij begrijpen best, dat hun uit die hoek niet veel goeds te wachten staat.

De aanleiding (niet zo zeer de feitelijke oorzaak) van deze staking ligt in een protest tegen het affakkersysteem. Op Donderdag 12 Dec. kregen enige dokkers gedaan, omdat ze met 12 man slechts 270 ton cement verwerkt hadden, in plaats van 325 of 350 ton. De volgende dag trachten de voormannen nieuwe werkslaven aan te nemen, maar de andere dokkers weigerden de opengevallen plaatsen in te nemen. Een mooi staaltje van klasse-solidariteit.

In deze situatie kwamen de vakverenigingen als onderkruipersonselaars. Nu wilden de vakbonden de dokken dwingen het werk te aanvaarden, door iedere werklozenuitkering te weigeren. Maar toen ging het helemaal mis. Alle havenwerkers legden als één man het werk neer. En als stakingseis wordt nu een aanpassing van de lonen aan de gestegen prijzen verlangd. Sociaal-democraten, vakbonden en stalinisten verlangen, dat de arbeiders direct de staking opheffen in het belang van de „nationale opbouw.“

Uit de persberichten komt echter duidelijk naar voren, dat de arbeiders zich niet meer door leiders, hetzij ministers of vakbonden, in het gareel laten dwingen. „Ze verklaren, ook geen genoeg te willen nemen met de belofte der regering om voor 31 Januari 1947 voorstellen te doen, of maatregelen te nemen om de lonen aan te passen aan de prijzen, of omgekeerd. Zij eisen reeds thans hogere lonen. Het merkwaardige is zeker, dat 13.000 havenarbeiders in staking blijven, niettegenstaande de leiders van de grote vakverenigingen, die haast allen omvatten, dat afrieden en alles deden om dit te voorkomen en te beëindigen.“ zo schrijft „Het Handelsblad“ van 20 December.

Het is wel duidelijk dat de arbeiders de nieuwe machtsverhoudingen voor ogen krijgen, waarbij ze het stakingswapen in nieuwe vorm moeten leren hanteren. Willen zij blijven volharden in hun verzet, dan zullen zij tot zelfstandige organisatie moeten komen en deze zo ver mogelijk moeten uitbreiden. Het is dan niet slechts noodzakelijk, dat stakingscomitees gekozen worden, maar iedere staker moet actief in de strijd betrokken worden. Men zal door betogingen en het verspreiden van manifesten of stakerskranten de publieke mening moeten beïnvloeden, men zal de stakingen moeten trachten uit te breiden, verbanden leggen met aanverwante bedrijven en vooral gezamenlijk overleggen wat er te doen staat en beslissingen nemen. De kracht van het stakingswapen wordt bepaald door de mate waarin de arbeiders in staat zijn hun strijd zelfstandig te organiseren op de grondslag van de bedrijven.

Het algemeen welzijn

Als ik vanuit mijn venster naar rechts kijk, dan zie ik in de verte door de bomen schemeren het huis van mijnheer K. In de tabak, in Indië is hij rijk geworden. Twee en dertig kamers bevat het huis. De heer K. woont alleen, hij is zes en zeventig jaar oud. Natuurlijk heeft hij een huisknecht en een huishoudster met een vrouw voor ruw werk. In den tuin, een park, zie ik de heer K. somtijds wandelen. Overigens ligt het stil en verlaten. De afrastering was niet mooi meer, hier en daar verroest en er was zelfs een plaats waar onverlaten kans hadden gezien een opening te maken om aardbeien te stelen; daarom is er zo juist een nieuwe afrastering gemaakt voor vierduizend gulden. Links staat dichtbij een huis van kleinere allures, met een tuin, geen park. Toch altijd nog zestien kamers. Het heeft ook iets met Indië te maken en wordt ook bewoond door een heer alleen. De heer van G. heeft verleden jaar zijn vrouw verloren; hij is zes en vijftig en wordt ook verzorgd door een huishoudster enz. Veel verder, ook links, het dak van een huis, dat er ook mag zijn. Naar schatting toch stellig een dozijn kamers. Een echtpaar op leeftijd uit Indië. Maar daar recht voor me uit, op honderd meter afstand, dat huis is toch wel werkelijk bewoond. Want het echtpaar D. heeft onlangs zoon en dochter met twee jonge kinderen gerepatriëerd uit Indië binnen zijn muren ontvangen. Een mooi huis, pas opgeschilderd; wat het aantal kamers betreft zal het wel niet veel onderdoen voor het grote witte huis van mijnheer K. Ja het zal zowat even groot zijn als die grote roodstenen villa op die heuvel met de vijver in de diepte ervoor van mijnheer V. Die is al dik in de tachtig en gaat voetje voor voetje. Met zijn vrouw van ongeveer vijftig en een zoon bewonen ze dit gebouw. Maar het grootste huis in de omgeving, waarvan ik hiervandaan nog net een wit kozijn tussen de bomen zie lichten, is het huis van den bankier P. Dat is eigenlijk een landgoed. De broeikassen steken boven de muur uit, die het gedeeltelijk omringt. Het zwembad ligt in de bossen, dat kun je van buitenaf niet zien. De heer P. heeft kinderen, niet veel, allen getrouwd en wonende dichtbij, een kilometer of vier vijf. Dat is met de „wagen“ een wip en juist leuk om even een kopje koffie te komen halen. Ja, zo buiten heb je een auto beslist nodig. Wat we zonder dit verkeersmiddel zouden moeten beginnen, heeft ons de Duitse bezetting geleerd. Maar nu, met telefoon en auto, woont men op vijf kilometer afstand zo goed als naast elkaar. Alleen met dit aangename verschil, dat er nu werkelijk van elkaar „bezoeken“ sprake kan zijn, wat altijd een prettige afwisseling brengt in het dagelijkse leven. Voor de benzine hoeft men het niet meer te laten.

Trouwens, die is al heel gauw na de bevrijding met 33 1/3 % in prijs verlaagd. Daar zijn heel veel kolen voor nodig om dergelijke „kasten“ te verwarmen. Dat

was in vroegere dagen een probleem, maar tegenwoordig met centrale verwarming hoeft je niet meer te verkleumen als je even op de gang of het toilet komt. De temperatuur is overal aangenaam. En voor buiten, buitenshuis kan men zich kleden.

Verklaring.

De Besturen van het N.V.V. en de E.V.C. verklaren, dat het A.N.V.B. de verwezenlijking van zijn doeleinden zal nastreven door middel van overleg. Eerst wanneer dit overleg niet tot redelijke resultaten leidt, zal met volledige in achtname van het algemeen welzijn, de democratische rechtsorde en de bijzonder moeilijke omstandigheden, waarin ons land thans verkeert, tot het neerleggen van den arbeid kunnen worden overgegaan.

Deze verklaring is niet opgesteld door mijnheer K. met zijn twee en dertig kamers, verwarmde gangen en bediening of de bankier P. met zijn zwembad en wandeltuinen en kostbare broeikassen, waar geen ruitje aan ontbreekt. Zij is opgesteld door de besturen van die delen van het „algemeen welzijn“ die in de grote steden in mensenpakhuisen wonen, die als het nog donker is, zich naar de werkplaatsen en havens begeven om het „algemeen welzijn“ te dienen, die in treinen en vrachtwagens naar de geteisterde gebieden van „het algemeen welzijn“ worden vervoerd en die afdalen in de mijnen. Die op grote schepen worden geladen om in verre streken met geweer en bajonet „het algemeen welzijn“ te dienen. Die gedepoteerd, verjaagd en verkwaamd worden alles ter wille van een of ander algemeen welzijn. Voor hen allen bestaat een brandstoffenprobleem, een voedselprobleem, een kledingprobleem en een woonprobleem. Voor hen is iedereen dag een aaneenschakeling van problemen. De besturen van de fusierende bonden hebben het niet eens nodig geacht zich af te vragen, of er wel een algemeen welzijn bestaat. Het wordt als een vanzelfsprekend feit aangenomen, dat voor geen tegenspraak vatbaar is. Dat werd het altijd, d.w.z. door iedere onderdrukkende macht. Door de slavenhouders der oudheid, door de landadelen, die de boeren onderdrukten, door den staat der kapitalisten en hun zaakwaarnemers de vakbonden. Soms, wanneer b.v. in „Werkend Nederland“ gesproken wordt van „strijd voor een menswaardig bestaan“, strijd voor „n samenleving waarin voor de behoeften en niet voor de winst geproduceerd wordt, zou men menen, dat deze heren er anders over denken. Volgens deze leuzen zou men zeggen, dat de heren toch ook iets afwisten van de leugen van een „algemeen welzijn“. Een algemeen welzijn, waar miljoenen geen menswaardig bestaan hebben, waar..... Of zouden die leuzen, maar leuzen zijn, waaraan zoveel waarde gehecht kan worden als aan de anti-kapitalistische propaganda van wijlen den Führer? Die leuzen, ze verbindt

den tot niets. Maar de verklaring verbindt wel. Het verbindt de loonslaven tot het opgeven van hun middel tot verzet: de staking. Door iedere staking wordt het „algemeen welzijn“ geschaad. Openlijk en eerlijk kunnen zij niet zeggen: „jullie moeten je verbinden niet meer te staken“. Dan hadden ze gauw hun aanhang verloren. Wie echter denkt, dat hier de list ophoudt, vergist zich. Nooit zullen wij het stakingswapen opgeven, heet het en waarachtig het kan voorkomen dat ze meedoen, dat ze de staking goedkeuren tegen alle algemeen welzijn in..... om er dan zo snel mogelijk een einde aan te maken.

De toestand voor de arbeidersklasse is zo moeilijker dan dat ze helemaal geen organisatie hadden, zoals onder het Tzarisme in Rusland. Ze krijgen niet alleen de ondernemers met hun „staat te bestrijden“, maar ook nog hun eigen (!) organisaties. Dit zijn de barrières die hun de weg versperren om het kapitaal werkelijk slagen toe te brengen, maar hun positie dringt tot verzet. De druk stijgt met de dag. Daardoor zal de noodzaak om de strijd-zelven te organiseren hoe langer hoe meer doordringen en een geestelijke omvorming bij de massa bewerken die hen ten laatste in staat zal stellen een werkelijk algemeen welzijn te vestigen.

Een lichtend voorbeeld

In 'n artikel over de toestanden in Frankrijk en Nederland schrijft „Het Vrije Volk“ onder meer: Het streven naar evenwicht tussen lonen en prijzen, de strijd van het N.V.V. om dit evenwicht in de eerste plaats te vinden door het verlagen van de prijzen en eerst daarna door verhoging van de lonen, de zorg van Minister Drees om de inkomsten van de laagst bezoldigde arbeiders omhoog te brengen, enz. zijn trekken van een beleid, dat ons behoedt voor de chaos en voor de schrijnende nood.

De arbeiders ondervinden dagelijks, wat er van terecht komt, als zij het N.V.V. en minister Drees voor hen laten zorgen. Voor hen brengt het schrijnende nood zonder hoop op betere toekomst. De chaos die volgens Drees en consorten een gevolg van de hoge lonen zou zijn, schrijkt hen niet af. De kapitalistische ordening is voor hen chaos genoeg. De arbeiders zullen hun peultjes zelf moeten doppen in hun eigen strijd in de bedrijven. Of dan tegelijk met de chaos en de nood, het N.V.V.-bestuur en de ministers verdwijnen is niet zo belangrijk dan de welvaart van de werkende mens.

Correctie: Arbeidersraden

Voor lezers van het door ons uitgegeven boek: „De Arbeidersraden“. Er zijn een paar drukfouten ingeslopen. Regel 29 van blz. 185 en regel 38 van blz. 192 zijn niet op hun juiste plaats gekomen en moeten verwisseld worden. De lezer gelieve deze correctie aan te brengen.

Weekblad „Spartacus“
Postbus 7045, Amsterdam 2.

Amsterdam Januari 1947

Aan onze lezers en vrienden.

E.M.

Een nieuw jaar zijn wij ingetreden. Het oude ligt achter ons. Een jaar van praktische en geestelijke activiteit van onze klasse tot het vinden van de nieuwe vormen van strijd en organisatie, zoals die voor het nieuwe tijdperk waarin wij leven worden gevorderd.

In dat oude jaar heeft ook Spartacus haar daarop afgestemde ideeën voortdurend gepropageerd. „Spartacus“, dat wil zeggen een betrekkelijk kleine groep van actieve arbeiders die rond ons weekblad staan. Die ideeën kunnen welhaast in de ene slagzin worden uitgesproken: De arbeiders moeten het zelf doen.

Geen „sociaal voelende mensen“, geen leiders, geen partijen en geen verbonden zullen de arbeiders verlossen uit de loonslavernij en de hel van het kapitalisme.

De bevrijding van de arbeiders moet het werk van de arbeidersklasse zelf zijn.

Deze gedachten zal Spartacus in het nu aangebroken nieuwe jaar verder verkondigen. Maar het in breder kring uitdragen daarvan moet in de allereerste plaats het werk zijn van de tot bestzijn komende arbeiders zelf. Spartacus kan niet meer en niet minder zijn dan hun woord. Wij arbeiders moeten het zelf doen. Door de krant en met de krant. Maar steeds, wij zelf moeten het doen.

Het is uit die overweging dat we van de gelegenheid gebruik maken, Uw aandacht te vestigen op de noodzakelijkheid om het nog zwakke nieuwe begin met al Uw krachten te ondersteunen. Wij doen dus bij U allen een beroep op ons devies:

De arbeiders moeten het zelf doen!

Helpt dus allen mede!

Op welke wijze?

Er zijn verschillende manieren waarop dat kan gebeuren. Ge kunt daarover in Uw geval zelf het beste oordelen. Overweeg dus de voor U bruikbare methoden en handelt daar naar; iedere dag en elk uur.

Meer om Uw aandacht op enkele mogelijkheden te vestigen, leggen wij U hieronder een lijstje van vragen voor, die ge U zelf kunt stellen.

Mogen wij er op rekenen dat ge ze in overweging zult nemen en voor zover mogelijk uitvoeren?

Werkgroep Organisatie en Propaganda van de C.S. „Spartacus“.

1. Sprak U regelmatig met kameraden en bedrijfsgeheten over de nieuwe strijd en organisatievormen? Doe het Nu!
2. Heeft U al eens geprobeerd voor het blad Spartacus een nieuwe abonnee te winnen? Doe het Nu!
3. Kunt ge kameraden opgeven, die voor een proefnummer van de krant in aanmerking komen? Doe het Nu!
4. Hebt ge aan de administratie, met welke kameraden U in Uw eigen plaats bijeenkomsten kunt beleggen /gevragd ter verbreiding onzer gedachten? Doe het Nu!
5. Hebt ge al geïnformeerd of er een V.S.V. in Uw woonplaats bestaat en U al aangemeld? Doe het Nu!
6. Heeft U onze geschriften, in het bijzonder „De Arbeidersraden“ al besteld en gelezen? Doe het Nu!
7. Heeft U al propaganda gemaakt voor de verspreiding van dit belangrijke boekwerk? Doe het Nu!
8. Zou U niets kunnen missen om onze propaganda financieel te steunen? Doe het Nu!
9. Kunt U ons wellicht eens helpen aan materiaal of artikelen voor onze pers? Doe het Nu!

SPARTACUS

WEEKBLAD VAN DE COMMUNISTENBOND „SPARTACUS”

Redacteur:
R. HULSMAN

Proletariërs aller landen, verenigt U!

Red. en Adm.:
postbus 7046 te Amsterdam-Zuid II.
Alle gelden naar Uitgeverij „De Vlam”
postgiro 168797 te Amsterdam

Atoombom chantage

Op 31 December 1946 ging het bericht door de pers, dat de UNO-commissie voor de atoom-energie het plan Baruch heeft goedgekeurd en aan de Veiligheidsraad zal voorleggen. Rusland en Polen hadden zich van toestemming onthouden.

Rusland maakte bezwaren tegen de bepaling, dat tegenover het in te stellen internationale controle-lichaam (de A.D.A., Atomic Development Authority) het veto-recht niet meer van kracht zou zijn. Gromijko de vertegenwoordiger van Rusland - noemde het Baruchplan in strijd met „de beginselen van het Handvest van de Verenigde Naties” en drong er op aan, dat de grote Vijf het recht van veto zouden behouden bij de bestraffing van landen, die er op betrappt zouden worden in het geheim atoomwapens te vervaardigen. Het Russische standpunt is, dat gelijk ook in alle andere vraagstukken die in de UNO worden behandeld, er eenstemmigheid van mening moet zijn tussen de vijf grote mogendheden. Met andere woorden: Rusland is alleen voor internationale samenwerking te vinden, voor zover er eenstemmigheid tussen de vijf grote mogendheden bereikt kan worden. De kleinere landen worden blijkbaar als aanhangsels van deze grote mogendheden beschouwd, wat, zoals iedereen weet, ook niet met de feiten in tegenspraak is.

Nu heeft de praktijk van de zogenaamd samenwerkende volkeren in de UNO uitgeezen, dat in nagenoeg alle belangrijke vraagstukken deze eenstemmigheid niet bereikt kan worden. Neemt men de proef op de som en wordt tot stemming overgegaan dan maakt meestal Rusland, als het met de genomen besluiten niet accoord gaat, van het recht van veto gebruik, zodat het besluit geen kracht van geldigheid heeft. Het veto-recht is dus het struikelblok, waarop alle beslissingen in de UNO stranden. In wezen komt hierin tot uitdrukking dat samenwerking tussen de grote mogendheden niet mogelijk is. Die was alleen aanwezig zolang het er om ging Nazi-Duitsland te overwinnen, terwijl de tegenstellingen onmiddellijk naar voren kwamen, toen de nieuwe verhoudingen geregeld moesten worden. Het behoort tot de politieke propaganda het zo voor te

stellen, alsof het alleen aan Rusland ligt, indien men niet tot overeenstemming komt. De vrede in de wereld zou kunnen worden gewaarborgd, als dit land niet van het recht van veto gebruik maakte en zich bij de met meerderheid van stemmen genomen besluiten zou neerleggen. Het heeft niet lang geduurd of er gingen stemmen op, die het veto-recht wilden afschaffen. Natuurlijk hoort ook tot dat soort politieke propaganda, dat men vergeet op de betekenis van deze beoogde regeling te wijzen. Immers, de grote meerderheid der bij de UNO aangesloten Naties volgt de politiek van Amerika en Engeland, en Rusland zou zich, als het van zijn veto-recht geen gebruik meer kon maken, aan de beslissingen van de UNO moeten onderwerpen. Het zou daarbij feitelijk zijn zelfstandigheid op geven. Zo iets te veronderstellen is onder de bestaande verhoudingen absoluut onzin, tenzij men in werkelijkheid de poging die er achter zit, langs deze weg ook Rusland onder 't gezag van Engeland en Amerika te brengen, er mee wil verbergen. Men verwacht dan ook in feite niet dat Rusland van zijn veto-recht afstand zal doen. In ieder geval niet goedschiks. En toch wordt het met den dag duidelijker, dat de twee grote machtscomplexen - Rusland met zijn satellieten en Amerika-Engeland met in hun gevolg de meeste andere landen der wereld op den duur niet door kunnen gaan, ieder zijn eigen politiek te volgen. De wereld is te klein geworden: de eigen belangenpolitiek der grote kapitaalsmachten botst op alle mogelijke punten op elkaar. Het belang van de ene macht eist dat het andere belang moet wijken en meer en meer wordt het duidelijk dat er gestreden zal worden om uit te maken, wie wijken moet.

De pogingen, om dit door de beslissingen van de UNO uit te maken, zijn mislukt.

Uit de inhoud:

- 1 Manhattan-District en de grote vijf
- 2 Raamplan, ram-plan, ramplan
- 3 Arbeidersjeugd

Een internationaal parlement, wat de UNO had moeten worden, is niet mogelijk, waar het er om gaat, dat de ene macht zich aan de andere moet onderwerpen. Men wist dit trouwens van de aanvang af heel goed, want er is geen ogenblik geweest waarin niet met alle kracht aan de uitbouw van het militaire apparaat is gewerkt. Dat geldt voor alle landen van de wereld, maar voornamelijk voor Amerika en Rusland. Dat is in 't geheel geen geheim, iedereen weet er van. Juist dit weten brengt een gevoel van onzekerheid en van onmacht tegenover het steeds nadere gevaar van een nieuwe oorlog bij de grote massa der mensen te weeg. Het verlangen naar veiligheid en vrede is groot, het wordt groter, naarmate het gevaar dichterbij komt.

Tegen deze achtergrond moet men de poging zien om een internationale controle op de productie van de atoom-energie in te stellen. Alle landen, zowel Amerika als Rusland met hun aanhang zijn voor deze controle, die een waarborg ervoor zal moeten zijn, dat de atoomenergie alleen voor vredesdoeleinden wordt gebruikt. De atoombommen, op Hiroshima en Nagasaki gebruikt, en die waarmee nadien op het eiland Bikini nieuwe proefnemingen zijn genomen, hebben getoond het beslissende oorlogswapen te zijn. Amerika heeft door het berit van een honderdtal van deze bommen en - wat meer zegt - door een grote industriële installatie, die deze bommen bij voortdurend kan produceren, in een oorlog, die nu zou uitbreken, de beslissende macht. Onder de druk van een grootse propaganda, die voornamelijk in Amerika zeer sterk was en die uitging juist van de geleerden, die het mogelijk hadden gemaakt, dat de atoombom kon worden geproduceerd, verklaarde zich de Amerikaanse regering voor de controle op de atoom-energie. Er werd een commissie van vijf personen uit de burgerwereld samengesteld, onder wier beheer alle werkzaamheden, die met de atoom-energie verband houden, werden gesteld. (Elders in dit blad brengen we hierover nadere gegevens). De richtlijnen, waarnaar de commissie te werk moet gaan, zijn samengevat in het z.g. Baruchplan, hetzelfde plan dat volgens Amerikaanse opvatting ook aan de internationale controle-commissie ten grondslag zal liggen. Maar dit plan beoogt niet een pro-

Als dan mer bak dert woc oud en e ruw heer het niet er kan om juist vier een gees Het wor De vro wor ster van schi. Een daa afst bev lan den mun ges zal gro zow ster de al voe tig Ma wa koz huil een ven ring kun heel en v vijf juist mer best mid de I tele met Alle nu v kan bren benz Troo vrijd Daad derg